

Jūsų miesto/rajono savivaldybės merui

Jūsų miesto/rajono savivaldybės administracijos direktoriui

Jūsų miesto/rajono savivaldybės sveikatos/švietimo reikalų komitetams

Jūsų miesto/rajono savivaldybės tarybai

MIESTO/RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO REIKALŲ TARYBOS POZICIJA DĖL POREIKIO FINANSUOTI MENSTRUACINIŲ HIGIENINIŲ PRODUKTUS MOKYKLOSE

Miesto/rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba (toliau – SJRT) reiškia viešą palaikymą Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (toliau – LiJOT) inicijuotai pozicijai dėl poreikio finansuoti menstruacinių higienos priemonių dozatorių mokyklose prieinamumo didinimą miesto/rajono savivaldybės ugdymo įstaigose. Pozicija grindžiama žemiau išdėstytais argumentais:

- Pirmiausia, menstruacijų metu išaugęs nelankomumas trukdo mergaitėms visapusiškai dalyvauti ugdymo procese. Daugelyje mokyklų be pateisinamos priežasties leidžiama praleisti tik tris dienas per pusmetį¹, o norint pateisinti sveikatos problemas – būtina gydytojo pažyma. Tačiau mergaitėms menstruacijų metu neretai tenka likti namuose dėl skausmo ar higienos priemonių stokos. Tyrimų duomenimis, net 92,5 % mergaičių teigia, kad menstruacijų metu praleidžia pamokas, vidutiniškai 3–4 dienas per mėnesį, t. y. iki 48 dienų per metus.² Tokie praleidimai turi tiesioginę įtaką pažangumui, dalyvavimui veiklose ir gali sukelti socialinę atskirtį. Esant nuolatiniam pamokų nelankymui, mokykla gali kreiptis į savivaldybę, tačiau toks įsikišimas gali dar labiau stigmatizuoti mergaites.
- Menstruacijos yra natūralus ir biologinis procesas, paveikiantis išimtinai mergaites, todėl joms būtina suteikti tinkamas priemones šiuo laikotarpiu. Nepaisant to, daugelyje mokyklų iki šiol nesuteikiama menstruacinių higienos priemonių, o tai sukuria nelygias sąlygas mokinių tarpe. Dėl higienos priemonių stygiaus mergaitės priverstos praleisti pamokas, kad išvengtų nepatogumų. Remiantis tyrimu, kuris buvo atliktas 2024 Širvintų rajono, Kauno rajono, Radviliškio rajono, Trakų rajono, Mažeikių rajono ir Šilutės rajono savivaldybėse, 65,5 proc. mergaičių teigia, kad mokyklose nėra higieninių priemonių, ir 2,3 proc. respondentų teigė, kad mokykloje gauna nemokamas menstruacines higienos priemones. Tokia situacija tiesiogiai veikia jų akademinę pažangą, sumažina dalyvavimą mokyklos veikloje ir didina riziką atsilikti nuo bendraklasių. Be to, šis trūkumas turi platesnes socialines pasekmes – mergaitės patiria stigmatizaciją ir diskriminaciją, kurios priežastis yra jų biologiniai poreikiai, o ne jų asmeniniai gebėjimai ar motyvacija. Tai pažeidžia ne tik lyčių

¹ ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA (2023). *Patvirtinta Mokinių lankomumo užtikrinimo tvarka, numatyta konkreti pagalba sistemingai pamokų nelankantiems vaikams.*

Internetinė prieiga:

<https://smsm.lrv.lt/lt/naujienos-1/pranesimai-ziniasklaidai-1/patvirtinta-mokiniu-lankomumo-uztikrini-mo-tvarka-numatyta-konkrete-pagalba-sistemingai-pamoku-nelankantiems-vaikams/>.

² RENGĖ, A., MOTIEJŪNAITĖ, K., MIEŽIENĖ, B., KAIRIŪKŠTIENĖ, Ž. and SKRIDAILIENĖ, I. (2024). *Menstruacijų higienos valdymo mokyklose tyrimo ataskaita. ŠIRVINTOS.* Internetinė prieiga:

<https://www.kaisiadorysvsb.lt/uploads/%C5%A0irvint%C5%B3%20tyrimas.pdf>.

lygybės principus, bet ir pagrindines žmogaus teises į orumą, sveikatą bei lygias galimybes ugdymo procese.

- Ilgalaikėje perspektyvoje menstruacijų metu 40,8 proc. mergaičių³ patiria didelį stresą dėl diskomforto, skausmų ir neprieinamumo prie menstruacinių higieninių priemonių, o dėl šių priežasčių kyla depresijos atvejų skaičius bei mokyklos nelankomumas ir tai gali sukelti motyvacijos stoką, lėtinį psichologinį stresą, o kai kuriais atvejais – net lemti sprendimą nutraukti mokslus. Tai ne tik pažeidžia mergaičių teisę į kokybišką išsilavinimą, bet ir mažina jų galimybes lygiaverčiai dalyvauti darbo rinkoje bei visuomenės gyvenime ateityje.
- Privačiame sektoriuje – restoranuose, viešbučiuose ir kitose viešose vietose – nemokamos menstruacinės higienos priemonės pasidaro standartine praktika, pripažįstama kaip būtinybė, o ne prabanga. Tačiau mokyklose, kur mokosi ypač jautri amžiaus grupė, tokios priemonės dažnai nėra užtikrinamos. Mokykla, kaip ugdymo institucija, turi ne tik suteikti žinias, bet ir garantuoti mokinių fizinę gerovę ir sveikatą, ypač brendimo laikotarpiu kai yra daug nežinomybės bei pokyčių.

Šis žingsnis būtų reikšmingas indėlis į mokinių gerovės užtikrinimą, žmogaus teisių apsaugą, švietimo kokybės gerinimą bei lyčių lygybės įgyvendinimą.

Raginame **miesto/rajono** savivaldybės tarybą ir savivaldybės administraciją:

- užtikrinti nemokamų menstruacinių higienos priemonių dozatorių prieinamumą visose savivaldybės ugdymo įstaigose ir pradėti reikalingas procedūras, skirtas įvesti menstruacinių higienos priemonių dozatorius;
- skirti atitinkamą savivaldybės biudžeto dalį, priklausančią nuo mokyklų skaičiaus ir esančio poreikio savivaldybėje, menstruacinės higienos priemonėms finansuoti;
- bendradarbiaujant su švietimo, sveikatos bei jaunimo organizacijomis, verslu ir kitomis organizacijomis, siekti sisteminio, ilgalaikio sprendimo dėl problemos dėl riboto menstruacinių higienos priemonių prieinamumo mokyklose ir viešosiose įstaigose.

SJRT pasisako už tai, kad menstruacinės higienos priemonės būtų nemokamai prieinamos visose Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose, užtikrinant visų mokinių sveikatą ir lygias galimybes ugdytis bei lankyti mokyklą nepertraukiamai ir nepriklausomai nuo socioekonominės padėties.

Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos pirmininkas

Vardas, pavardė

³ RENGĖ, A., MOTIEJŪNAITĖ, K., MIEŽIENĖ, B., KAIRIŪKŠTIENĖ, Ž. and SKRIDAILIENĖ, I. (18 psl.)(2024). *Menstruacijų higienos valdymo mokyklose tyrimo ataskaita. ŠIRVINTOS*. Internetinė prieiga: <https://www.kaisiadorysvsb.lt/uploads/%C5%A0irvint%C5%B3%20tyrimas.pdf>.